

Een kaart van de Lebbenbrug en omgeving uit 1805-1806

Bennie te Vaarwerk

Enigszins verborgen tussen "gewone" archivalia vond ik in de archieven van de Nassause Domeinraad¹ in het Algemeen Rijksarchief, een kaart van de Lebbenbrug en omgeving uit de jaren 1805-1806. De kaart is opmerkelijk vanwege vele details en de weergave van het oorspronkelijke gebruik van de natuurlijke omgeving. Ondermeer om deze reden wil ik u hem niet onthouden. Het opschrift luidt:

"Caartje figuratief² van de ligging der Lebbenbrug en het plaatsje de Wiltbaan, en de Bekhorstkamp benevens die van het Beekenbosch³. Int welk kan worden gesien de uit te rooyene strobbigen⁴ eyk hakbosch, ten eynde de gronden te doen leggen tot bouwen weylanden, so bij de Lebbenbrug, Wiltbaan en de Bekhorst".

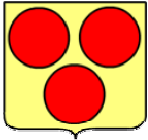
Het kaartje, met het noorden rechts, is dus bedoeld geweest aan te geven welke bospercelen, die eigendom waren (geweest) van de heer van Borculo in akkers en weiden omgezet moesten worden en bij de domeingoederen de Wiltbaan, de Lebbenbrug en Bekhorst gevoegd zouden moeten worden. Kennelijk was het omzetten van bos- en woeste gronden in akkers en weiden een zaak die bevorderd moest worden. Opmerkelijk is dat in het jaarlijkse rapport over het Domein van Borculo, over 1805-1806, met geen woord gerept werd over deze ontginning. Op

¹ Algemeen Rijksarchief (ARA), *De archieven van de Nassause Domeinraad*, inv.nr. 2163. De Nassause Domeinraad was het college dat de bezittingen van het Huis van Oranje-Nassau beheerde. Daartoe behoorde sinds 1777 ook de heerlijkheid Borculo. Na het vertrek van de Oranjes naar Engeland in 1795, bleef het college alleen de behorende taken uitvoeren. De bestuurstaken en rechtsprekende macht gingen over naar andere colleges.

² Een figuratieve kaart is een kaart die geen plattegrond geeft, maar een beeld in vogelvlucht.

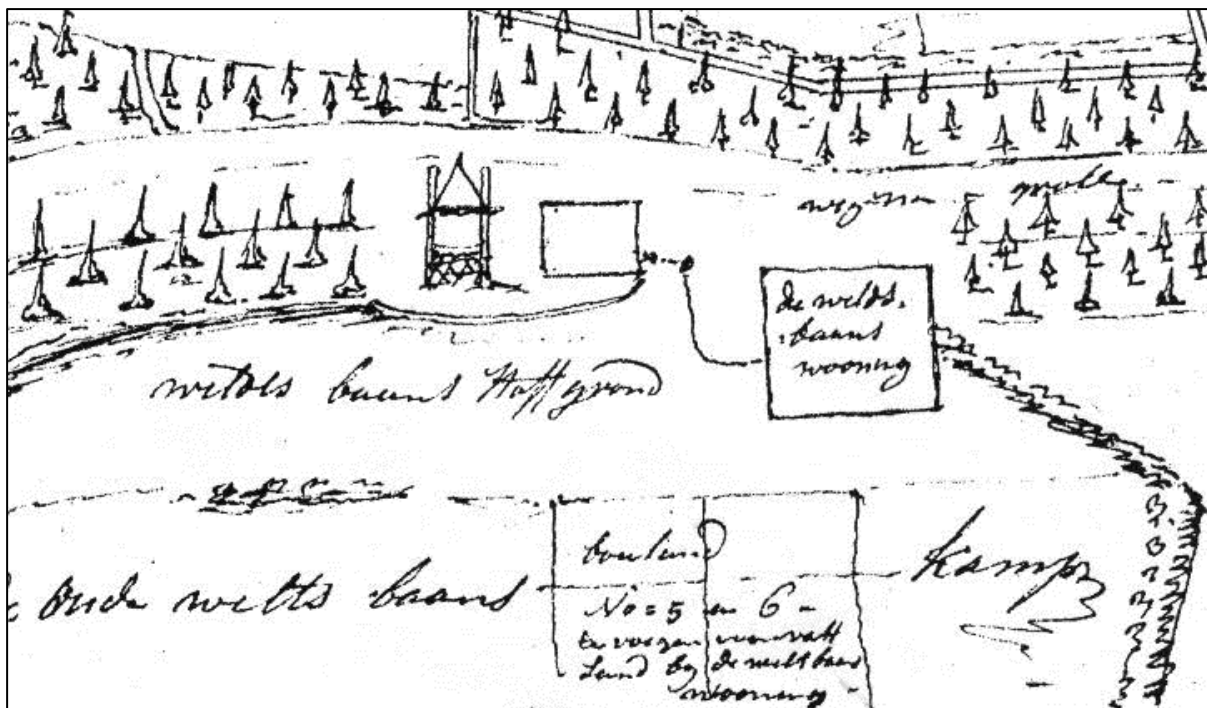
³ Thans ook de naam van een boerderij aan de Platvoetsdijk: "Bekkenbosch".

⁴ Strubbe = boomstronk. Strubben = kreupelhout, hakhout.

de vraag "of ook eenige gronden, en zoo ja, welke, alwaar opgaande bomen hebben gestaan, met meerder voordeel tot bouw- of wey- en hooylanden zouden kunnen werden aangelegd, hoedanig die dan daartoe te bewerken en hoeveel de kosten daarvan zouden bedragen?", gaf rentmeester H. van Juchem, tot antwoord: "Zulke gronden zijn er tans niet voorhanden". De vraag blijft dan ook of het plan (meteen) is uitgevoerd.

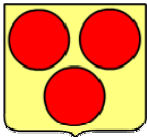
De westgrens (op de kaart boven) werd gevormd door de Lebbenbeek, thans bekend als de Slinge. Het slingerende of "serpenterende" karakter van de Lebbenbeek duidelijk te zien. De oostelijke oever van de beek was vrijwel geheel beplant met hakhout. Bij de Lebbenbrug lag een strook "wiltgront en weyde".

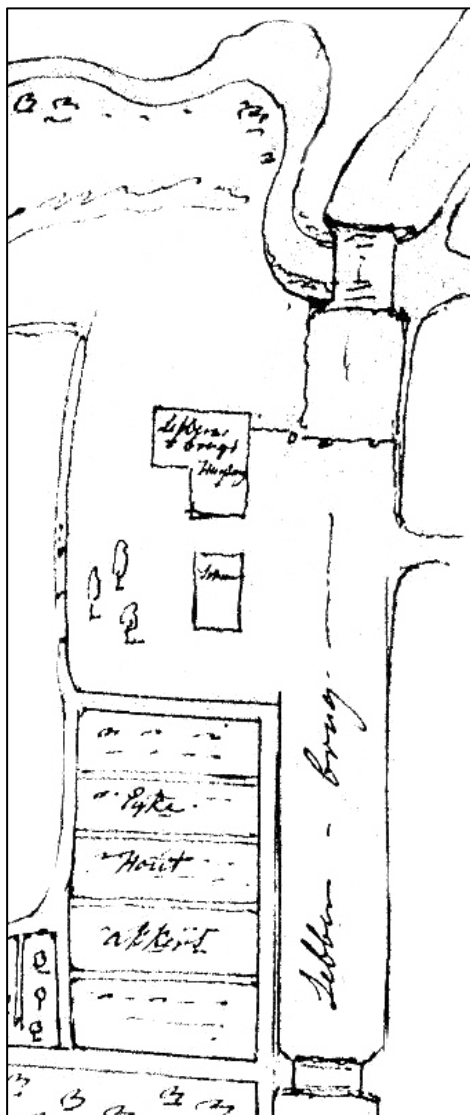
Detail 1. Het erve Wiltbaan, voorheen ook Luikenkamp genoemd.

Het erve "de Wiltbaan", dat eerder ook bekend stond onder de naam "Luikenkamp", was een keuterboerderij ("caterstede"). In 1795/1796 deed het "huys, hof en bouwland van de caterstede Luikenkamp of Wiltbaan, onder den Krink [schependom] van Borculo", waarvan Willem Wiltbaan pachter was, slechts dertig gulden in de pacht. In 1795 behoorde tot dit complex domeingoederen in deze omgeving ook nog "de oude wiltbaan", die in 16 percelen verdeeld en verpacht was. Waarschijnlijk zullen dit de gronden zijn geweest die onderaan op het kaartje staan (= ten oosten van de huidige Platvoetsdijk) (zie detailkaart 1). Het is bekend dat de oude weg van Groenlo naar de graafschap over de Heelweg in Beltrum verder langs de herberg de Platvoet naar de Lebbenbrug liep. Op de kaart wordt de huidige Platvoetsdijk aangeduid als "weg na Grol".

Pachter Hendrik Bekenhorst betaalde voor de pacht van "het huys, hof en bouwland van de caterstede de Beekenhorst onder den Krink van Borculo" eveneens 30 gulden. Dit erf Beekenhorst is thans bekend als "Bekhorst" en ligt aan de Ruurloseweg nabij de Slinge. het wordt niet op de kaart afgebeeld.

En hoewel de Lebbenbrug ook een keuterboerderij was, moest pachter Reint Bannink omstreeks 1795 toch 's jaars 200 gulden ter pacht geven voor het "huys, hof, bouw- en weiland van de caterstede de Lebbenbrug, met den toll, onder den Krink van Borculo". Het zal duidelijk zijn dat de pacht in hoofdzaak gebaseerd was op inkomsten uit de tolgelden. De vorm en ligging van de Lebbenbrug zijn zeer herkenbaar. Zelfs de plaats en de palen van de slagboom zijn afgebeeld.

Detail 2. De Lebbenbrug.

Naschrift: dit artikel is een bewerking van de pagina op de oude website. Het artikel werd in 1999 voor het eerst gepubliceerd.